

Анна ІВАНОВА

кандидат економічних наук, Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна, a.ivanova@wupn.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-6932-8800

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Вступ. Одним із індикаторів розвитку суспільства є діюча система соціального захисту, його ефективна організація забезпечує стабільний розвиток суспільства. В умовах проведення децентралізації бюджетних повноважень місцеві органи влади стають гарантами забезпечення соціального захисту та безпосередніми надавачами суспільних послуг, основним завданням яких є забезпечення громадян належним рівнем соціального захисту, що здійснюється відповідно до встановлених в державі стандартів.

Мета – дослідити систему забезпечення соціального захисту населення в умовах проведення бюджетної децентралізації та обґрунтувати пропозиції щодо її покращення в частині підвищення ефективності надання соціальних послуг.

Результати. Розглянуто централізовану та децентралізовану моделі здійснення соціального захисту в Україні. Систематизовано повноваження центральних та місцевих органів влади у здійсненні соціального захисту та наданні соціальних послуг. Проаналізовано динаміку здійснення видатків на забезпечення соціального захисту із державного бюджету, місцевих бюджетів та державних позабюджетних фондів. Наведено дані щодо зміни розподілу видатків між державним та місцевими бюджетами.

Висновки. Визначено основні напрями фінансування системи соціального захисту. Наголошено на перевагах децентралізованої моделі надання суспільних послуг. В контексті підвищення ефективності здійснення соціального захисту та якості надання соціальних послуг запропоновано зменшення ієрархічної мережі бюджетних установ у сфері надання соціальних послуг, здійснення моніторингу та аналізу кількості соціально вразливих верств суспільства та надання соціальних послуг на конкурентній основі. Реалізація запропонованих заходів дасть змогу покращити систему соціального захисту та раціональніше використовувати публічні кошти.

Ключові слова: соціальний захист, державний бюджет, місцевий бюджет, соціальні послуги, бюджетні повноваження.

Табл.: 2, рис.: 2, бібл.: 14.

Анна ИВАНОВА

кандидат экономических наук, Западноукраинский национальный университет,
Тернополь, Украина

ОСОБЕННОСТИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ В УСЛОВИЯХ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ БЮДЖЕТНЫХ ПОЛНОМОЧИЙ

Введение. Одним из индикаторов развития общества является действующая система социальной защиты, ее эффективная организация обеспечивает стабильное развитие общества. В условиях проведения децентрализации бюджетных полномочий местные органы власти становятся гарантами обеспечения социальной защиты и непосредственными поставщиками общественных услуг, основной задачей которых является обеспечение граждан должным уровнем социальной защиты, осуществляющимся в соответствии с установленными в государстве стандартами.

Цель – исследовать систему обеспечения социальной защиты населения в условиях проведения бюджетной децентрализации и обосновать предложения по ее улучшению в части повышения эффективности предоставления социальных услуг.

Результаты. Рассмотрены централизованная и децентрализованная модели осуществления социальной защиты в Украине. Систематизированы полномочия центральных и местных органов власти в осуществлении социальной защиты и предоставлении социальных услуг. Проанализирована динамика осуществления расходов на обеспечение социальной защиты из государственного бюджета, местных бюджетов и государственных внебюджетных фондов. Приведены данные по изменению распределения расходов между государственным и местными бюджетами.

Выводы. Указаны основные направления финансирования системы социальной защиты. Отмечено преимущества децентрализованной модели предоставления общественных услуг. В контексте повышения эффективности осуществления социальной защиты и качества предоставления социальных услуг предложено уменьшение иерархической сети бюджетных учреждений в сфере предоставления социальных услуг, осуществление мониторинга и анализа количества социально уязвимых слоев общества и предоставление социальных услуг на конкурентной основе. Реализация предложенных мероприятий позволит улучшить систему социальной защиты и более рационально использовать публичные средства.

Ключевые слова: социальная защита, государственный бюджет, местный бюджет, социальные услуги, бюджетные полномочия.

Anna IVANOVA

Ph. D. (Economics), West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine, a.ivanova@wunu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-6932-8800

FEATURES OF SOCIAL PROTECTION UNDER CONDITIONS OF DECENTRALIZATION OF BUDGETARY POWERS

Introduction. One of the indicators of society's development is the current system of social protection, its effective organization ensures the stable development of society. In the context of decentralization of budgetary powers, local authorities become guarantors of social protection

and direct providers of public services, whose main task is to provide citizens with an adequate level of social protection, which is carried out in accordance with state standards.

***The purpose** of the article is to research of the social protection of the population in the conditions of budget decentralization and substantiation of proposals for its improvement in terms of improving the efficiency of social services.*

***Results.** The centralized and decentralized models of social protection in Ukraine were considered. The powers of central and local authorities in the implementation of social protection and the provision of social services were systematized. The dynamics of expenditures on social protection from the state budget, local budgets and state extra-budgetary funds was analyzed. Data on changes in the distribution of expenditures between state and local budgets were presented.*

***Conclusions.** The main directions of financing the social protection system were indicated. The advantages of the decentralized model of public services over the centralized one were emphasized. In the context of improving the effectiveness of social protection and the quality of social services, it is proposed to reduce the hierarchical network of budgetary institutions in the field of social services, monitoring and analyzing the number of socially vulnerable groups and providing social services on a competitive basis. The implementation of the proposed measures will improve the social protection system and will allow more rational use of public funds.*

***Keywords:** social protection, state budget, local budget, social services, budgetary powers.*

***JEL Classification:** H41, H53.*

Постановка проблеми. Децентралізація бюджетних повноважень, яка фактично розпочалася у 2015 р., передбачає здійснення системи заходів, що спрямовані на врегулювання повноважень між центральними органами влади та місцевим самоврядуванням, у тому числі у сфері забезпечення соціального захисту населення. В умовах сьогодення важливу роль у забезпеченні соціального захисту відіграють місцеві органи влади, від діяльності яких залежить ефективність надання суспільних послуг. Отже, набуває актуальності дослідження особливості забезпечення соціального захисту в умовах децентралізації бюджетних повноважень шляхом визначення розподілу функцій та повноважень між центральними та місцевими органами влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні аспекти здійснення соціального захисту та необхідність

його бюджетного фінансування проаналізовано у працях багатьох науковців, зокрема: Л. Баранник [1], Н. Болотіної [2], В. Дем'янишина [3], А. Дудчак [4], О. Кириленко [5], О. Носібової [6]. Питання здійснення соціального забезпечення в умовах децентралізації досліджували Н. Грицик, Л. Осіпова, [7], О. Степанова [8], які розглядали систему забезпечення соціальним захистом в умовах децентралізації з використанням кращого зарубіжного досвіду та вітчизняними теоретичними напрацюваннями. Однак в умовах реформування діючої системи забезпечення соціального захисту населення виникає необхідність виявлення сильних і слабких сторін проведених реформ, та визначення місця і ролі територіальних громад у здійсненні соціального захисту та наданні соціальних послуг населенню.

Мета статті полягає у дослідженні системи забезпечення соціального захисту населення в умовах проведення бюджетної децентралізації та обґрунтуванні пропозицій щодо її покращення в частині підвищення ефективності надання соціальних послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення належного рівня соціального захисту в Україні належать до пріоритетних завдань держави. Централізована модель передбачає забезпечення соціального захисту через посередницькі структури, які надають соціальні послуги населенню, водночас децентралізована модель передбачає пряме фінансування соціальних послуг від центральних органів влади до надавачів соціальних послуг, які безпосередньо надають їх отримувачам (рис. 1).

Відтак, децентралізація бюджетних повноважень наблизила надавачів соціальних послуг до їх отримувачів. На сьогодні в Україні відбувається реформування централізованої моделі забезпечення соціального захисту та здійснюється поступовий перехід до децентралізованої моделі. Такий перехід зумовлений необхідністю підвищити доступність та якість соціальних послуг, розширити обсяг послуг, які надають вразливим верствам населення через органи місцевого самоврядування.

В процесі децентралізації бюджетних повноважень частина функцій держави із забезпечення соціального захисту переходить до територіальних громад. Зокрема, новий розподіл повноважень центральних та місцевих органів влади у сфері надання соціальних послуг, як базової ланки забезпечення соціального захисту, закріплений в Законі України “Про соціальні послуги” [10], який набув чинності 01.01.2020 р. Відповідно до нього, кожна територіальна громада зобов’язана надавати базові со-

ціальні послуги згідно із затвердженими Міністерством соціальної політики України стандартів. Так, у статті 11 визначено перелік повноважень центральних і місцевих органів, які здійснюють надання соціальних послуг (табл. 1).

Проаналізувавши повноваження виконавчих органів влади, що забезпечують здійснення державної політики у сфері соціального захисту на усіх рівнях, ми дійшли висновку, що на центральному рівні проводять нормативно-правове врегулювання системи забезпечення соціального захисту населення, розробку та впровадження пропозицій щодо надання соціальних послуг. На рівні обласних державних адміністрацій здійснюють координацію розподілу та фінансування соціальних послуг від центральних органів влади до місцевих, а також забезпечення належного рівня соціальних послуг в межах області. Безпосереднє надання соціальних послуг відбувається на рівні районних адміністрацій та територіальних громад. Відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [11] основними повноваженнями районних адміністрацій та територіальних громад у сфері соціального захисту населення є забезпечення розвитку інфраструктури, у тому числі об’єктів соціально-культурного призначення та надання на базовому рівні соціальної допомоги (виплата пенсій, субсидій, компенсацій, забезпечення надання пільг) через територіальні центри соціального обслуговування, центри соціальних послуг, недержавні організації, фізичних осіб-підприємців.

Такий розподіл забезпечення соціального захисту має низку переваг, зокрема:

- покращення адміністрування соціальних послуг через безпосередній контакт надавача та отримувача суспільних послуг;

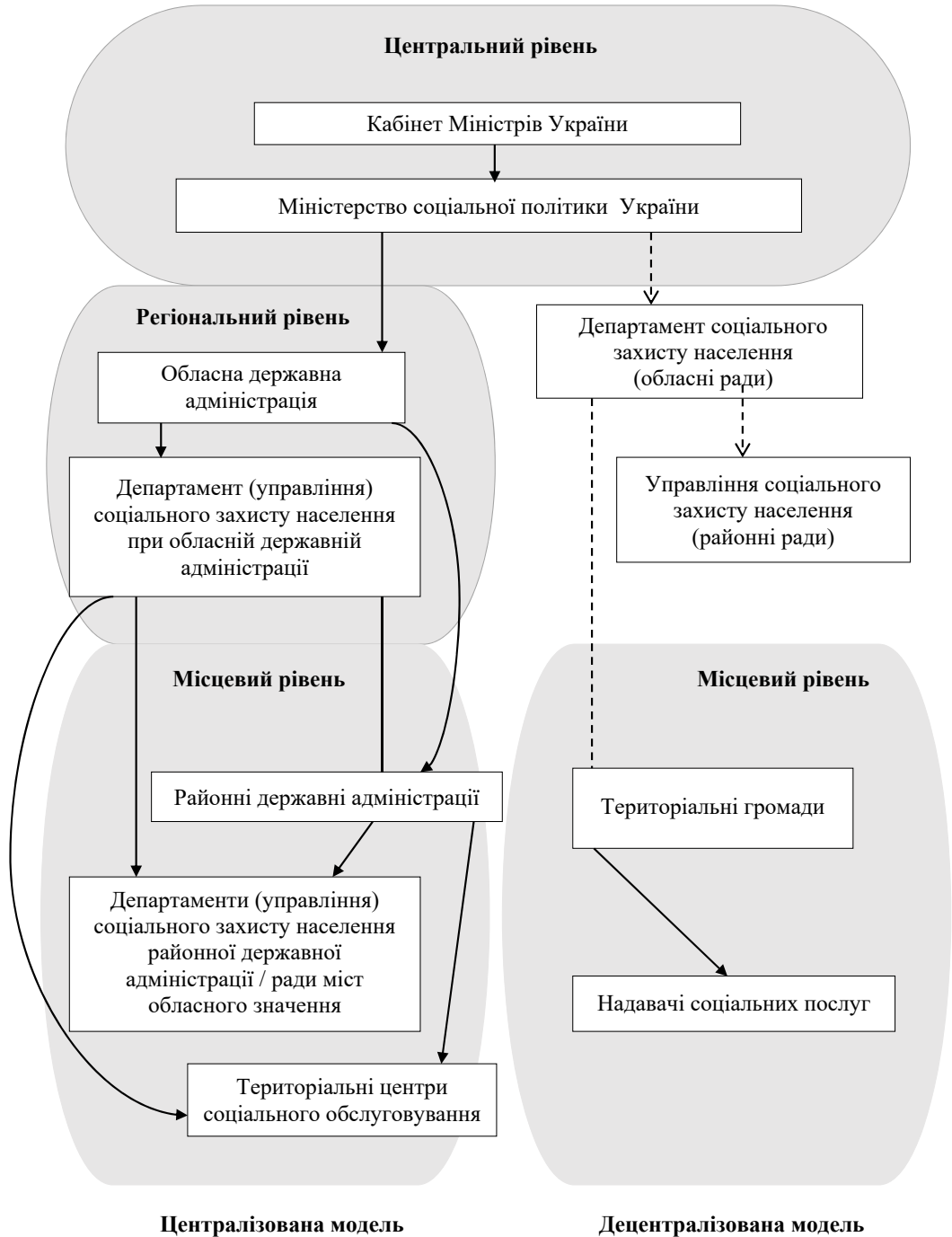

Рис. 1. Моделі соціального захисту громадян*

* Побудовано на основі [9].

Таблиця 1

Повноваження виконавчих органів влади, що забезпечують здійснення державної політики у сфері соціального захисту населення*

Центральний орган виконавчої влади	Обласні державні адміністрації	Районні державні адміністрації, ОТГ
забезпечення формування державної політики та здійснення управління у сфері надання соціальних послуг	забезпечення реалізації державної політики у сфері надання соціальних послуг на регіональному рівні	визначення потреб місцевого населення у соціальних послугах, у тому числі із залученням надавачів соціальних послуг недержавного сектору
нормативно-правове, організаційно-методичне та інформаційне забезпечення надання соціальних послуг	узагальнення визначених потреб у соціальних послугах, оприлюднення відповідних результатів	інформування населення про перелік соціальних послуг, їх зміст і порядок надання; здійснення заходів для виявлення вразливих груп населення
організація та координація підвищення професійної компетентності працівників, які надають соціальні послуги	організація та забезпечення підвищення професійної компетентності працівників, які надають соціальні послуги	забезпечення підвищення професійної компетентності працівників надавачів соціальних послуг
здійснення моніторингу надання соціальних послуг, оцінки їх якості та оприлюднення відповідних результатів	здійснення на регіональному рівні моніторингу надання соціальних послуг, оцінки їх якості та оприлюднення відповідних результатів	здійснення моніторингу надання соціальних послуг, оцінки їх якості, оприлюднення відповідних результатів
забезпечення створення та функціонування Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг	забезпечення ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг на регіональному рівні	забезпечення ведення Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг на місцевому рівні
координація діяльності місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та надавачів соціальних послуг	координація діяльності суб'єктів системи надання соціальних послуг на регіональному рівні; забезпечення взаємодії надавачів соціальних послуг та органів, установ, закладів, фізичних осіб - підприємців, які надають допомогу вразливим групам населення	координація діяльності суб'єктів системи надання соціальних послуг на місцевому рівні; забезпечення взаємодії надавачів соціальних послуг та органів, установ, закладів, фізичних осіб - підприємців, які надають допомогу вразливим групам населення
збір, аналіз та поширення інформації щодо надання соціальних послуг, кращого національного та міжнародного досвіду надання соціальних послуг	збір, аналіз та поширення інформації щодо надання соціальних послуг, сприяння впровадженню кращого досвіду надання соціальних послуг	збір, аналіз та поширення інформації щодо надання соціальних послуг, сприяння впровадженню кращого досвіду надання соціальних послуг
затвердження державних стандартів соціальних послуг	затвердження, забезпечення фінансування та виконання регіональних програм в частині забезпечення потреб осіб у соціальних послугах,	затвердження, забезпечення фінансування та виконання регіональних програм в частині забезпечення потреб осіб у соціальних послугах
здійснення міжнародного співробітництва з питань надання соціальних послуг	здійснення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів; забезпечення дотримання прав отримувачів соціальних послуг	здійснення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів, спрямованих на фінансування соціальних послуг

* Систематизовано на основі [10].

- встановлення державних стандартів надання соціальних послуг на місцевому рівні;
- створення системи моніторингу та оцінки якості соціальних послуг як на місцевому рівні, так і на державному;
- здійснення диверсифікації надавачів соціальних послуг;

- підвищення ефективності використання обмежених фінансових ресурсів на усіх рівнях бюджетної системи.

До системи фінансування соціального захисту ми відносимо видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення з державного та місцевих бюджетів (згідно з функціональною класифікацією видатків), видатки Пенсійного фонду України, видатки Фонду соціального страхування України,

видатки на охорону здоров'я (згідно з функціональною класифікацією видатків), соціальні субвенції з державного до місцевих бюджетів, оскільки це кошти, які фактично спрямовуються на вирішення питань у сфері соціального захисту (табл. 2).

В Україні фінансування видатків на соціальний захист характеризується зростаючою тенденцією із 639,6 млрд грн у 2015 р. до 1016,9 млрд грн у 2019 р., однак, якщо розглядати цей показник стосовно ВВП, можна помітити обернену тенденцію, тобто видатки на соціальний захист скорочуються із 32,4% ВВП у 2015 р. до 25,6% у 2019 р. Фактично відбувається скорочення фінансування видатків на соціальний захист. Окрім

цього, спостерігаємо важливу роль видатків місцевих бюджетів у структурі фінансування соціального захисту, оскільки з місцевих бюджетів на фінансування власних та делегованих повноважень у сфері соціального захисту здійснюється близько 50% усіх видатків на соціальний захист в Україні. Видатки Пенсійного фонду України посідають друге місце у забезпеченні соціального захисту, на третьому місці – видатки з державного бюджету, а найнижча частка у сукупних видатках припадає на Фонд соціального страхування України. У 2019 р. відбулося значне скорочення частки видатків з місцевих бюджетів на соціальний захист у структурі всіх видатків на соціальний захист з 52,4%

Таблиця 2

Динаміка видатків державного бюджету, позабюджетних фондів та місцевих бюджетів на соціальний захист у 2015–2019 рр., млрд грн*

Показники	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Видатки державного бюджету, у тому числі:	115,2	164,5	161,2	186,5	257,2
<i>видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення</i>	103,7	152,0	144,5	163,9	218,6
<i>видатки на охорону здоров'я</i>	11,5	12,5	16,7	22,6	38,6
Частка видатків державного бюджету у загальній сумі видатків	18,0	22,2	18,3	19,1	25,3
Видатки місцевих бюджетів, у тому числі:	298,9	358	477,6	512,5	427,4
<i>видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення</i>	72,6	106,4	141,3	145,5	103,2
<i>видатки на охорону здоров'я</i>	59,6	63,0	85,7	93,2	89,8
<i>субвенція з державного бюджету на фінансування соціального захисту та соціального забезпечення</i>	166,7	188,6	250,6	273,8	234,4
Частка видатків місцевих бюджетів у загальній сумі видатків	46,7	48,4	54,1	52,4	42,0
Видатки Пенсійного фонду України	210,8	202,1	226,7	259,2	303,1
Частка видатків Пенсійного фонду у загальній сумі видатків	33,0	27,3	25,7	26,5	29,8
Видатки Фонду соціального страхування України	14,7	15,1	16,8	19,7	29,2
Частка видатків Фонду соціального страхування у загальній сумі видатків	2,3	2,0	1,9	2,0	2,9
Всього видатків на соціальний захист	639,6	739,7	882,3	977,9	1016,9
ВВП	1975,5	2383,1	2982,9	3558,7	3974,6
% до ВВП	32,4	31,0	29,6	27,5	25,6

* Складено на основі [12; 13; 14].

у 2018 р. до 42% у 2019 р., при цьому, одночасно зростає частка видатків на соціальний захист у структурі видатків державного бюджету, зокрема за статтею видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення.

Досліджуючи власні видатки місцевих бюджетів (без урахування видатків на фінансування делегованих повноважень), спостерігаємо наступну ситуацію (рис. 2).

Видатки місцевих бюджетів на соціальний захист перевищують видатки з державного бюджету за весь аналізований період, окрім 2019 р. У 2016 р. спостерігаємо відносно рівномірний розподіл зазначених видатків з місцевих бюджетів щодо державного бюджету, де перевищення видатків на соціальний захист із місцевих бюджетів над державним становило лише 3%. У 2015, 2017–2018 рр. мало місце значне перевищення видатків з місцевих бюджетів, порівняно з державним бюджетом, на 15%, 41% та 28% відповідно, що свідчить про поси-

лення ролі територіальних громад у забезпеченні соціального захисту, водночас, роль держави у цьому процесі зменшується. Проте у 2019 р. спостерігаємо обернену тенденцію, тобто переважання частки державних видатків над місцевими на 9 в. п. Якщо розглядати це явище з позицій проведення децентралізації, то такий розподіл бюджетних коштів на соціальний захист є непослідовним і свідчить про певні дисбаланси у проведенні бюджетної децентралізації.

Незважаючи на значні досягнення у реформуванні розподілу бюджетних повноважень у сфері соціального захисту, проблеми із реалізацією цих повноважень та їх фінансуванням залишаються невирішеними.

Висновки. Вважаємо за доцільне запропонувати перелік заходів, які дають змогу забезпечити належним чином соціальний захист громадян та підвищити якість надання суспільних послуг на місцевому рівні. Серед них:

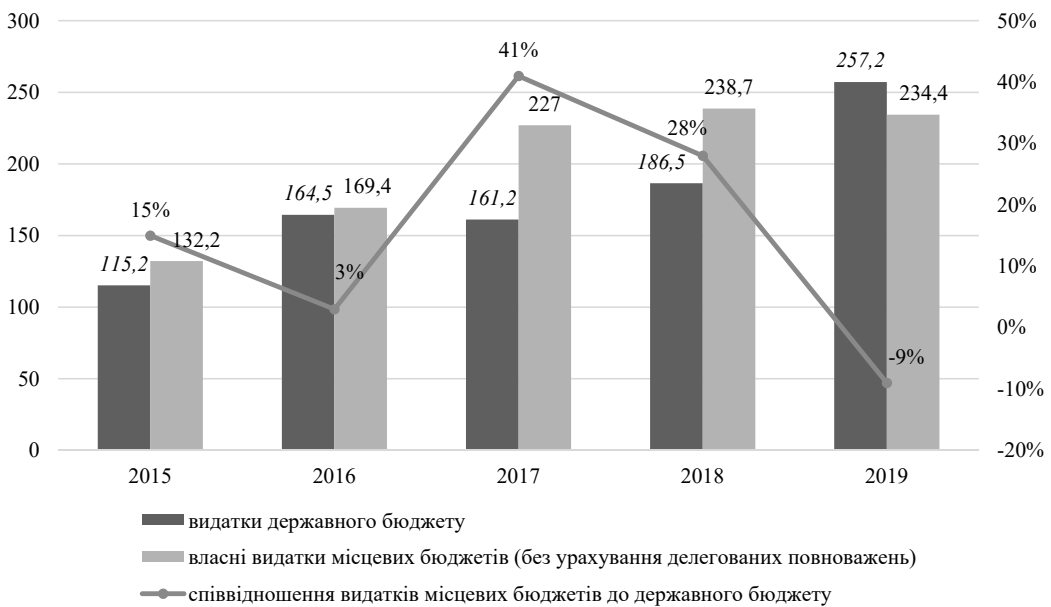

Рис. 2. Динаміка зміни видатків державного та місцевих бюджетів на соціальний захист у 2015 – 2019 рр. *

* Побудовано на основі [12; 13; 14].

- здійснення моніторингу й аналізу кількості соціально вразливих верств суспільства, що дасть можливість забезпечити на відповідному рівні їх соціальний захист та фінансувати економічно необхідні соціальні послуги, без витрачання коштів на послуги, які мають низький попит у населення, тобто повною мірою не відповідають потребам і очікуванням громадян, які є отримувачами цих послуг;
- зменшення ієрархічної мережі бюджетних установ у сфері надання соціальних послуг, що дасть змогу значно економніше й ефективніше фінансувати їх, оскільки, з одного боку, зменшиться кількість структур, на утримання яких витрачають фінансові ресурси, а з іншого боку, отримувачі соціальних послуг матимуть безпосередній контакт із надавачами суспільних послуг;
- надання соціальних послуг на конкурентній основі, що дасть можливість, шляхом ринкових механізмів поліпшити якість надання соціальних послуг.

Разом з тим, слід наголосити, що децентралізована модель здійснення соціального захисту є ефективнішою, ніж централізована, особливо у країнах із високим рівнем корупції та бюрократичних процедур, оскільки чим менше посередників у фінансуванні програм соціального захисту, тим менше коштів витрачається не за цільовою спрямованістю.

Список використаних джерел

1. Баранник Л. Б. *Фінансове забезпечення системи соціального захисту населення: теоретичний аспект*. Вісник ДДФА. Економічні науки. 2014. № 1. С. 8–15.
2. Болотіна Н. Б. *Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять*. Право України, 2000. № 4. С. 36–39.
3. Дем'янишин В. Г. *Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної док-*

трини України : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. 469 с.

4. Дутчак А. В. *Соціальне забезпечення громадян: сучасний стан та перспективи розвитку*. Молодий вчений. 2017. № 5 (45). С. 568–571.
5. Кириленко О. П., Огінська А. Ю. *Фінансування соціального захисту в Україні: тенденції та перспективи*. Інноваційна економіка, 2018. № 1–2 (73). С. 175–182.
6. Насібова О. В. *Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення*. Економіка та держава, 2019. № 8. С. 35–40.
7. Осіпова Л., Грицик Н. *Фінансування соціального забезпечення в умовах децентралізації*. Приазовський економічний вісник, 2019. Вип. 3 (13). С. 10–15.
8. Степанова О. В. *Фінансування соціального захисту в умовах децентралізації: зарубіжний досвід та національні реалії*. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 22. С. 73–79.
9. *Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження інтегрованої системи соціального захисту*. Наказ Міністерства соціальної політики № 282 від 25.02.2019 р. URL : <https://www.msp.gov.ua/files/deinst/metod/282.pdf>.
10. *Про соціальні послуги*. Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.
11. *Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні*. Розпорядження КМУ від 01.04.2014. № 333-р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
12. *Звітність про виконання Державного бюджету України за 2015–2019 рр.* URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.
13. *Звіт про виконання показників бюджету Фонду соціального страхування України за 2015–2019 рр.* URL : <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/category/919872>.
14. *Звіт про виконання показників бюджету Пенсійного фонду України за 2015–2019 рр.*

URL : <https://www.pfu.gov.ua/byudzhet/zvit-pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny/>.

References

1. Barannyk, L. B. (2014). *Finansove zabezpechennia systemy sotsialnoho zakhystu naselenia: teoretychnyi aspekt* [Financial support of the social protection system: theoretical aspect]. *Visnyk DDFA. Ekonomichni nauky – Bulletin of DDFA. Economic Sciences*, 1, 8–15 [in Ukrainian].
2. Bolotina, N. B. (2000). *Pravo liudyny na sotsialne zabezpechennia v Ukraini: problema terminiv i poniat* [The human right to social security in Ukraine: the problem of terms and concepts]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 4, 36–39 [in Ukrainian].
3. Demianyshyn, V. H. (2008). *Teoretychna kontseptualizatsiia i praktychna realizatsiia biudzhetnoi doktryny Ukrainy* [Theoretical conceptualization and practical implementation of the budget doctrine of Ukraine]. *Ternopil : TNEU* [in Ukrainian].
4. Dutchak, A. V. (2017). *Cotsialne zabezpechennia hromadian: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku* [Social security of citizens: current state and prospects of development]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 5 (45), 568–571 [in Ukrainian].
5. Kyrylenko, O. P., Ohinska, A. Yu. (2018). *Finansuvannia sotsialnoho zakhystu v Ukraini: tendentsii ta perspektyvy* [Financing of social protection in Ukraine: trends and prospects]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative Economy*, 1–2 (73), 175–182 [in Ukrainian].
6. Nasibova, O. V. (2019). *Teoretychni aspekty finansovoho zabezpechennia sotsialnoho zakhystu naselennia* [Theoretical aspects of financial support of social protection of the population]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, 8, 35–40 [in Ukrainian].
7. Osipova, L., Hrytsyk, N. (2019). *Finansuvannia sotsialnoho zabezpechennia v umovakh detsentralizatsii* [Financing of social security in the conditions of decentralization]. *Pryazovskyi ekonomichniy visnyk – Priazovsky Economic Bulletin*, 3 (13), 10–15 [in Ukrainian].
8. Stepanova, O. V. (2016). *Finansuvannia sotsialnoho zakhystu v umovakh detsentralizatsii: zarubizhnyi dosvid ta natsionalni realii* [Financing of

social protection in the conditions of decentralization: foreign experience and national realities]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 22, 73–79 [in Ukrainian].

9. *Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo vprovadzhennia intehrovanoi systemy sotsialnoho zakhystu. Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky № 282 vid 25.02.2019* [On approval of Methodical recommendations for the implementation of an integrated social protection system. Order of the Ministry of Social Policy]. (2019, February, 25). Available at: <https://www.msp.gov.ua/files/deinst/metod/282.pdf>.

10. *Pro sotsialni posluhy. Zakon Ukrainy vid 17.01.2019 № 2671-VIII*. [On social services. Law of Ukraine]. (2019, January, 17). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

11. *Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini: rozporiadzhennia KMU vid 01.04.2014. № 333-r* [On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine: order of the Cabinet of Ministers]. (2014, April, 01). Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

12. *Zvitnist pro vykonannia Derzhavnogo biudzhetu Ukrainy za 2015–2019 rr.* [Reporting on the implementation of the State Budget of Ukraine for 2015–2019]. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>.

13. *Zvit pro vykonannia pokaznykiv biudzhetu Fondu sotsialnoho strakhuvannia Ukrainy za 2015–2019 rr.* [Report on the implementation of the budget indicators of the Social Insurance Fund of Ukraine for 2015–2019]. Available at: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/category/91987>.

14. *Zvit pro vykonannia pokaznykiv biudzhetu Pensiinoho fondu Ukrainy za 2015–2019 rr.* [Report on the implementation of the budget indicators of the Pension Fund of Ukraine for 2015–2019]. Available at: <https://www.pfu.gov.ua/byudzhet/zvit-pro-vykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny/>.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2020.